

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—,
POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO
K 1.20. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -

TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. —

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA
TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. III.

ŠIBENIK, subota 10. travnja 1915.

BR. 65. (295.)

Na sam Uskrs Karpati bili su pozorištem nemilosrdnog ljudskog klanja. — Gomile lješina i ranjenika pokrivaju rusko bojno polje, a 10.000 neozledjenih Rusa padaju u ropstvo.

Nijemci preosvajaju na zapadnom ratištu izgubljene položaje. — Gubitci Francuza označuju se kao izvanredno veliki.

Atentat na egipatskog kediva.

Galicija, Karpati, Bukovina.

BEČ, 7 travnja. Službeno se saopćuje:

Na fronti u Karpatima borbe traju dalje. Broj zarobljenika na visovima istočno od doline Laborce povišio se je još za 939 ljudi. U borbama su zaplijenjena i dva topa, 7 strojnih pušaka i mnoštvo ratnoga materijala, među ovime preko 5000 pušaka.

U jugoistočnoj Galiciji razvijala se je mjestimice samo artiljerijska borba.

U zapadnoj Galiciji i u ruskoj Poljski nikakvih promjena.

BEČ, 8 travnja. Službeno se saopćuje:

U odsječku istočnih Beskida ljute borbe, koje već više nedjelja traju, dosegle su svoj vrhunac u bitci na Uskrs. Neprekidni ruski napadaji, osobito s obe strane doline Laborce, gdje je protivnik namjestio najveći dio bojnih sila, koje ostale slobodne pred Przemyslom, bili su ovih dana odbiveni uz sasvim znatne gubitke po neprijatelja. Protunapadaji njemačkih i naših četa doveli su na visovima zapadno i istočno dolina do osvojenja više jakih ruskih položaja.

I ako borbe na ovome frontu još nisu doprle do konca, ipak je uspjeh bitke na Uskrs, koja je donijela 10.000 neranjenih zarobljenika i mnogobrojnih ratnih materijala, neprijeporan.

Istočno od doline Laborce u šumskom obrežju u pojedinim odsječcima vodi se žestoka borba,

U jugoistočnoj Galiciji mjestimice vodi se artiljerijska borba.

U ruskoj Poljskoj i u zapadnoj Galiciji vlada primjereni mir.

BEČ, 9 travnja. Službeno se saopćuje:

Na frontu na istočnim Beskidima mir je općenit.

U šumskom obrežju protivnik nastavlja svoje frontalne nartaje u neprestanim jurišnim napadajima uz najnemilosrdnije trošenje svog ljudskog materijala. Gomile lješina i ranjenika označuju ruska napadajna polja obasuta najdjelotvornijom vatrom iz topova i pušanih strojeva naših položaja. U jučeranjim bojovima

zarobljeno je 1.600 neozledjenih neprijatelja.

Na svim ostalim frontama nema nikakvih osobitih događaja.

Na južnom ratištu.

BEČ, 7 travnja. Službeno se saopćuje:

Na južnome bojištu ponovljeno je na 6. mj. bombardovanje otvorenog grada Oršove, našto je odgovoreno kratkim bombardovanjem Beograda.

Šef bosanske hercegovačke vlade, general Stjepan p. Sarkotić, napisao je u uskršnjem broju „N. Fr. Presse“ članak, u kojem kaže, da se ratni događaji, a i prilike vremena donijeli su sobom na južnom ratištu izvjesni mir, koji može biti samo prolazan. No to je tek prema vani izgledalo kao primirje, a u stvari je to bilo vrijeme ozbiljnog rada u drugom smjeru. To je, prije svega, bilo vrijeme usavršavanja naših četa i svih vojnih pomoćnih sredstava u tehničko pogledu. Onda se i u higijenskom pogledu učinilo vrlo mnogo za vojsku. Onda je vojska i moralno još više ojačala, pa su se istaknula naročito dva za ratnika važna momenta: svijest o snazi i čvrsta vjera u dobar konačni uspjeh.

Sarkotić svršava: Ova baza za buduće događaje napunja nas osjećajem umirenja za budućnost i čini opravdanim nepokolebivo pouzdanje, kojim mi svi, časnici i vojnici, gledamo u oči budućim događajima. Spoznaja važnosti naše sada ovdje dolje, visoka misao, da smo u najtočnijem smislu riječi borci za poštenje i pravdu, daje nam u ruke oružje, na koje mora biti vezana pobjeda. Pa neka bude posao, koji se još ima svršiti, ma kako težak, i neka nas promjena sudbine stavlja pred ma kako velike i teške zadaće, no konačni nam je uspjeh siguran, u nj se mi čvrsto pouzdajemo, i on će nas i zapasti“.

U Rusiji.

BERLIN, 7 travnja. Službeno se saopćuje:

Kod prodiranja u ruski teritorij prema Andrzejevu naša je konjica uništila jedan ruski bataljon, te je zarobila komandanta, 5 oficira i 360 ljudi. Ubijeno je 120, a teško ranjeno 150 Rusa. Drugi ruski bataljon bio je doletio u pomoć, i bio je odbiven i potučen. Mi smo izgubili 6 mrtvih. Odbijene su ruske navale istočno i južno od Kalvarije, te istočno od Augustova.

BERLIN, 8 travnja. Službeno se saopćuje:

Na istočnome frontu nije se ništa dogodilo. Vrijeme je ružno. Pu-

tevi na ruskom pograničnom području sada izmiču pod nogama.

BERLIN, 9 travnja. Službeno se saopćuje: Istočno od Kalvarije razvijaju se novi bojevi, koji još nisu zaključeni.

Inače na istočnome frontu nije se ništa dogodilo.

Sa francuskog ratišta.

BERLIN, 7 travnja. Službeno se saopćuje:

Zaselak Driegrachten, koji smo prekučer bili zauzeli, bio je sinoć od nas napušten, jer je neprijatelj otvorio vatru iz teške artiljerije i iz strojeva za bacanje mina.

U Argoni slomljena je navala u našoj vatri. Više navala oko Verduna a izjaloviše se sa vanredno teškim neprijateljskim gubicima.

Na visovima Combres uništena su dva francuska bataljona. Kod Ailly naše su čete potisle neprijatelja u njegove stare pozicije. I kod Apremonta i Flireya sasvim su osujećene francuske navale. Mnoštvo mrtvih pokriva prostor pred našom frontom.

Na zapadnome rubu šume Priester odbio je i potukao jedan od naših bataljona jake sile francuske regimente.

BERLIN, 8 travnja. Službeno se saopćuje:

Borbe između Maase i Mosele traju dalje.

Istočno i jugoistočno Verduna svi francuski napadaji izjalovili su se.

Francuski nasrtaj sjeverno Saint Mihiela bio je odbiven uz najteže gubitke.

U šumi Ailly ponovno su ljute borbe u direktnoj blizini.

Četiri napadaja sjeverno Flireya, kao što i večernji te noćni napadaji zapadno šume Priester i u samoj šumi razbili su se uz vrlo jake neprijateljske gubitke.

Ukupni gubitak Francuza na čitavom frontu bio je ponovno izvanredno velik, a da protivnik nije mogao zabilježiti ni najmanjeg uspjeha.

Borbe na Hartmannsweilerkopfu traju još,

BERLIN, 9 travnja. Službeno se saopćuje:

Beigijanci su ponovno bili iztrijebljeni iz Driegrachtena, pri-

čemu su bila zarobljena dva belgijanska častnika, 100 momaka, a dva puščana stroja zaplijenjena.

Sjeveroistočno Lemesnila mi smo oteili Francuzima više jarka i zaplijenili im dva puščana stroja.

U Argoni napadaj francuske infanterije ponesrećio se.

Borbe između Maase i Mosele trajale su uz povećanu žestinu. Francuzi su u ponovno skroz bezuspješnom napadaju imali najteže gubitke.

Napadaj iz šume Selouse razbio se u našim preprekama.

U šumi Ailly mi se nalazimo u polaganom napredovanju.

Zapadno Apremonta francuski nasrtaj ponesrećio se.

Zapadno od Flireya francuski napadaji izdahnuše u našoj artiljerijskoj vatri. Sjeverno od mjesta došlo je do ljute borbe na dohvata šake, u kojoj su naše čete imale nadmoć.

U šumi Priester Francuzi nisu dobili ništa na zemljištu.

Atentat na Kediva.

KAIRO, 9 travnja. Reuterov dopisni ured javlja, da je jedan urođenik jučer počinio atentat na egipatskog kediva, kada je ostavljao palaču. Hitac je promašio. Počinitelj atentata bio je uapšen.

Sadašnji kediv bio je po Englezima Egipatu nametnut.

Propast „U 29“.

BERLIN, 7 travnja. Službeno se saopćuje:

Prama saopćenju engleskog admiralieta, naša podmornica „U 29“ je potonula sa čitavom posadom.

Novi balkanski savez?

Engleska je diplomacija u silnoj žurbi, a u poslu ostvarenja novog balkanskog saveza, koji bi svakako imao biti trajniji nego onaj koji dovedo do Bregalnice.

Netko bi htio, da u Bugarskoj konstatira neko približavanje trojnomo sporazumu. Ministarstvo imalo bi se rekonstruirati u koaliciono sa Radoslavovom na čelu, dok bi predstavnik rusofilske struje Malinov imao dobiti vanjske poslove. Tako bi obe struje, austrofiliska i rusofilska, koje kao da su brojno jednako jake, preuzele vodstvo zemlje i odgovornost za položaj Bugarske.

Krivo je uostalom uzimati struju austrofilisku kao rusofobsku ili struju rusofilsku kao austrofobsku. Obe su struje Bugarima kao sredstvo za zajednički cilj. Kao što nije moguće poj-

miti, da bi se našlo Bugara koji bi htjeli ratovati protiv Rusiji, još manje je moguće naći Bugara, koji bi žrtvovali išta od svojih težnja nad Makedonijom, makar ove težnje da se izvvoštje i uzok Rusiji.

Ali Bugari traže za se od Srbije Monastir, od Grčke Kavalu, od Rumunjske Dobrudju. U tome jest glavna zapreka nastojanju Engleske, da se ostvari drugi balkanski savez, sve kada bi joj i uspjeo udobrovoljiti Grčku, iza kako se je izpostavilo da je Venizelos htio povući je u jednu pustolovinu, bez ikakvih garancija od strane trojnog sporazuma. Ipak se govorka tu i tamo, da će se naći novi temelj za trajni savez balkanskih država, a da nebi trebalo, za udobrovoljiti Bugarsku, ničijeg poniženja. U čemu se sastoji ta nova osnova, ne kaže se; ali da ta osnova postoji, diplomatski krugovi to i sami dopuštaju.

Bilo je nešto govora i o pregovorima za talijansko-srpski sporazum. Talijanski upućeni krugovi ovo niti potvrđuju niti poriču.

Dardanelosko pitanje svakako je velika kušnja za balkanske države. S ruske strane nastoji se predočiti Bugarsku, da maršira svojim četama na Čataldžu, ali to se može smatrati isključenim, osim ako bi istodobno bugarska vojska mogla okupirati Makedoniju.

Bez velikog iskrcanja vojske Dardaneli se ne osvajaju. Ovo je mnijenje i bivšeg grčkog ministra ratne mornarice u Venizelosovoj vladi. Tako se doznaje i to, da je Grčka bila voljna kooperirati u akciji protiv Dardanelima, ali je Rusija to odklonila, Djelatnost Grčke u trojnom sporazumu imala bi se ograničiti na pomoć Srbiji, a to ni najmanje ne ugadja panhelenskim težnjama.

Kako se po svemu vidi, ima tu toliko momenata, da je nemoguće u pitanju odnošaja među balkanskim državama i o njihovom odnošaju prema ratu izreći ma i približnu prognozu.

Položaj na Karpatima.

Velika bitka na Karpatima traje već čitav mjesec. Pozorištem je dugi gorski lanac, od koga se na jednu i drugu stranu daleko u susjedno zemljište otkuju obrećci uz brojne riječke doline, s nebrojenim uzdužnim i poprečnim prohodima i gudurama, koje stvaraju bojne kulise. Preko klanca u karpatskom lancu vode u visinama od 500 do 800 metara ceste iz Galicije u Ugarsku, od kojih za sadanje bojeve ulaze u račun: cesta od Konjeczne preko prijevora južno od toga mjesta u dolinu Topole na Barfu; cesta od Jasla i Dukle preko Duklajškoga klanca u dolinu Ondave na Eperjes; cesta i dvotračna željeznica preko Lupkova klanca dolinom Laborce na Homonu; cesta preko klanca ispod Ravke južno od Cisne, prema Munkácsu; cesta i željeznica iz Lavova i Samburga preko Uočkoga klanca dolinom Unga na Ungvar; cesta preko klanca kod Tucholke i nedaleko odanle na istok željeznica preko klanca kod Voloveca, koja spaja Stryj i Munkacs; i konačno cesta od Lavova i Stryja preko Wyskovskoga klanca na Okörmezđ.

Ovamo se slegla velika ruska sila od najmanje jednog milijuna vojske, da preko

tih klanaca i po pomenutim cestama prode u Ugarsku.

Karpati i njihovi obrežci mahom su šumom obrasli i sada dubokim snijegom zasuti. Osim što je u takvim prilikama uopće otežano kretanje, to još pridonosi teško dopremanje hrane i municije preko ponora i grebena, pogotovo goje u ovim krajevima nigdje nema takvih mjesta, iz kojih se može dobavljati hrana; uz to na tim ponorima i grebenima ne mogu boraviti rezerve, da su vazda pripravne zahvatiti u boj, već one svaki put moraju teškim putevima pridonajati s ugarske strane.

Kud i kamo lakša je u tom pogledu situacija za Ruse, koji dolaze iz pitomih, naseljenih krajeva, isprepletenih na sve strane cestama i željeznicama. Za njihovom su linijom nove linije rezervi jedna iz druge, iz kojih se ubrzo popunjuju praznine, koje nastaju gubicima u prednjoj liniji. Pa ipak naše čete s nadčovječnom snagom gotovo mjesec dana odolijevaju ruskoj sili, koja za cijelo to vrijeme, unatoč gubicima od neke stotine hiljada boraca, nije postigla nikakvih bitnih uspjeha.

Bojna se fronta povlačila od prijevora južno od Konečnje, gdje prelazi na ugarsku stranu, dolinom Topole do Zbora, otkuda ide do najužnje točke kod Sztropka na Ondavi blizu 30 kilometara južno od Duklajske klanca; otkud ide opet prema sjeveru preko Mežd Laborca i Lupkova klanca, te se sada vuče duž sjeverne, dakle galičke, strane gorskoga lanca negdje bliže, negdje dalje od njega, sve do Wyskova otkuda skreće na sjever prema Stanislawovu.

U dolinama Ondave i Laborca zastavljeno je prodiranje Rusa, te su ondje, kako po svemu izgleda, jenjale njihove navale. Zato su Rusi tim želeš sada uprijeti sjeveru na liniji od Lupkova do Uzočkoga klanca, te su naše čete pod silnim ruskim pritiskom svoje pozicije na liniji Cisna-Berechy grn natrag pomakle.

Dok je naime trajalo opsjedanje Przemysla, provedeno je s naše strane ofenzivno kretanje, da se Przemysl oslobodi. Naše čete, koje su imale tu zadaću, pomicale su se od Lupkova cestom prema Sanoku, od Cisne cestom prema Lisuku i od Uzočkoga klanca dolinom Sana također prema Lisuku. Prodiranje naših četa bilo je radi bregovita zemljišta i velikoga snijega vrlo teško i vrlo lagano, tako da su dostigle jedva trećinu puta, kad je Przemysl pao. Time je otpala svrha namijenjene ofenzive i naše se čete od Baligroda na cesti od Cisne prema Lisuku svratile na jug, te su zauzele poziciju na liniji Cisna-Kalnica-Berechy grn. Taj Berechy grn, koji nije zabilježen na običnim kartama, mjesto je južno od Dvernika na Sanu, a naspram Smolnika, također na Sanu.

Pogled na kartu pokazuje, da je to još uvijek bila eksponirana pozicija, znatno naprijed pomaknuta od fronte.

Ovamo se sad selje ruska opsadna vojska, što je došla od Przemysla, pak je nastala opasnost, da Rusi pomenutu eksponiranu poziciju Cisna-Kalnica-Berechy grn prihvate s bokova, i da je zataru. Nije prema tomu ostalo drugo, nego tu, od prodiranja prema Przemyslu naprijed zaostalu poziciju natrag povući prema glavnoj fronti.

KRONIKA.

„Pester Lloydov“ vojnički saradnik piše: Jasnije je, da neprijatelj sa svom žestinom tišti na područje između Stropka i Vilaga (šest kilometara južno od Lupkova). Dolina Virave, na čijem (sjevernom) početku leži mjesto Virava, jest dolina uz dolinu Laborca, te se obje dalje dođe južno spajaju. Čini se, da Rusi zato s najjačim silama na ovo područje navajaju, jer se nadaju, da bi mogli u tom pravcu — duž doline Ondave i Laborca — najbrže svladati golemu karpatску prepreku. Nu ta je zona tako uska, da je za svako uspješno operiranje neprijatelja potpuno nepodesno. On u ulazi u uzak hodnik, a što više u nj prodire, to je njegov položaj opasniji. U fronti zatvoreni, uhačeni s obje strane, mogla bi ova „pravala“ postati za neprijatelja katastrofom.

„Novoe Vremja“ javlja iz Teherana: U Perziji vlada velika uzbuđenost, jer su se ruski odredi izkrcali na kopno kod Enzeli-a. Ruski poslanik u Teheranu demantira službeno vijest o okupaciji Teherana po Rusiji. Poduzetim mjerama imade se jedino štiti rusko vlasništvo u Enzeliu.

„Corriere della Sera“ doznaje: Kod Valandova napala je jedna bugarska komitška četa Srbe, poterala ih iz karaula i zaposjela sve visine zapadne obale Vardara.

Srbi tvrde, da broj Bugara iznaša tisuću i da su bili vodjeni od bugarskih oficira. Sofijska „Kambana“ konstantira, da u četi nije bilo nijednog redovitog vojnika.

Prema vijestima listova iz Bajadoza, proklamirali su portugalski royaliste u Braganzi, Chevez i Bragaz monarhiju. Predsjednik je ponovno ukinuo sva jamstva ustava.

Iz Petrograda javljaju: Povodom informacija o djelatnosti podpučkovnika Missajedova, tumača kod generalnog stožera X. vojske, bio je on stavljen pod nadzor. Čim su se potvrdile sumnje, koje se imalo glede zloćinskog djelovanja ovog stožernog častnika, koji je bio u vezi sa agentima jedne neprijateljske države, uslijedio je njegovo uhićenje. Istodobno su uhićene i druge osobe, koje ne spadaju vojsci, ali koje su sumnjive radi istog zločina. Iztraga je ustanovila na podpun način krivnju podpučkovnika Missajedova, koji je radi toga bio doveden pred ratno vijeće, da odgovara radi zločina uhođenja. Ratno vijeće izreklo je protiv njega smrtnu osudu i on je obješen. Nastavlja se iztraga glede sukrivaca častnika izdajice.

U Parizu pripisuju uplivu generala Pau-a na rusko vojno vodstvo činjenicu, da se ovo odlučilo obrazovati u Odesi i okolici dva vojna zbora određena za Carigrad. Sastav tih zbora pod zapovjedništvom generala Andrejewa nosi znakove nepovoljne pripreme.

General Aleksejev imenovan je na mjesto generala Ruskijska vrhovnim zapovjednikom vojska na sjeverozapadnoj fronti. Aleksejev je učestvovao u ruskom-turskom ratu 1877. a za vrijeme japanskog rata bio je šef generalnog stožera u kiewskom vojnom okrugu.

Wolffov dopisni ured javlja, da je do početka ožujka ukupno zaplijenjeno na istočnome i zapadnome bojištu 5510 topova, Od ovih je belgijskih oko 3330, francuskih oko 1300, ruskih oko 850 a engleskih oko 60.

General Schemua bio je stavljen u stanje mira.

Prodaje se

jedan vertikalni glasovir u dobrom stanju, za svotu od K 300.

Za informacije i pregled obratit se u stan gosp. učitelja Melka Rajevića od 1—2 ure po podne.

O prilljepčivim bolestima.

Pošto sad u ovo ratno doba i među našim narodom izbijaju osobito neke nagle prilljepčive bolesti sad manjom ili većom žestinom, d'žim za neopodno razno, da opišem bitne znake nekih ovih bolesti, e da bi se tim lakše mogle prepoznati. Navesti ću za tim mjere, kako se moramo čuvati od prilljepčivih bolesti. Isto tako potrebno je navesti i one mjere, kako bi spasili bolesnika, koji je obolio od koje akutne prilljepčive bolesti.

Nagle i dugotrajne ili kako ih učeni svijet naziva, akutne i kroničke prilljepčive bolesti jesu one bolesti, koje većim dijelom prouzrokuju stanovitice klice — tako z. an. bacili ili spirili.

Bacili spadaju u najnižu i najsitniju vrst bilinskih carstva. Ne mogu se vidjeti prostim okom, jer su poprečno dugi 2 do 4 mikromilimetra t. j. do 2 do 4 milijontine metra. Da ih vidimo, moramo uzeti jaka povećala, koja zovemo sitnozornima ili mikroskopima.

Prilljepčive ili infekcijske bolesti zovu se zato, što se lako prenose od bolesna na zdrava čovjeka, a prenose se raznim vezanim predmetima, raznom gamadi i t. d. Govorit ćemo samo o onima, koje se baš sada najviše pojavljuju, a ti, dragi narode, pozorno čitaj i čuvaj ih se, da nam ostanje zdrav i krepak. Zdravlje je najveće bogatstvo svakog čovjeka i svakog naroda.

I. Trbušni oganj ili tifus.

Ovo je nagla prilljepčiva bolest, koju prouzrokuje tifovni bacil. Ovi bacili izlučuju se najviše sa izmetinama bolesnika. Već neznačajne množine istih mogu prouzrokovati kod zdrava čovjeka bolest. To se zbiva, ako takve izmetine oneštite posteljnu, rublje, haljine, posudje kao i ne predmete, a čovjek dolazi s njima u dodir, ne pazeci na zdravstvene propise.

Zdrav se čovjek može zaraziti tifusom, ako se hrani mlijekom, voćem, jelom, salatom i t. d., što su zaraženi ovim bacilom. Tako isto može nastati tifus, ako čovjek pije vodu, koja je okužena tifusovim bacilima. Tifusni bacili dospjuju tako kroz usta u želudac, te, u koliko tu nijesu uništeni djelovanjem želućane kiseline, dolaze i u tanko crijevo. Tu proizvedu oni upalu, iza upale nastaju obično i čirovi crijeva. Kad se počnu čirovi čistiti, može lako nastati krvarenje iz istih, što je vrlo pogibljivo za bolesnika ili pače može puknuti koji čir, uslijed čega se prekine crijevo na tom mjestu. To obično vodi brzo smrti bolesnika. Prema tomu je trbušni oganj bolest tankog crijeva, zatim ostalog tijela, što ju je prouzrokovao tifovni bacil. Znakovi bolesti: Čovjek, koji oboli od ognja, osjeća u početku veliku slabost i umornost. Nema vuče za posao ni za jeću. Toplina tijela postaje postepeno sve veća, san je isprekidan. Tijekom bolesti često se pojavi buncanje, o-sobito noću; bolesnik pri tom nije u potpunosti svijest.

Po tijelu bolesnika, osobito po prsima, truhlu i ledjima, izaspu se u drugom tjednu bolesti crvene pjegice. Bolesnik ide u početku rijetko na dor, kasnije nastaju prilljepčive, izmetine su žitke, žučkasto-smedje boje, te se mogu prispodobiti s vodom, u kojoj se raskuhao grašak. Truh je obično naduven, na pritisak nešto bolan, slezena natečena. Jezih je suh i obložen. Oganj traje u lakim slučajevima 2 do 3 tjedna, teški slučajevi 4 do 5 nedjelja. Oganj se može pojaviti u svako doba godine; no najviše ima ognja u ljetu i jeseni.

Obični a i česti pratilci bolesti bili bi: Upala ždrijela, grla, prehlada i upala pluća, upala bubrega, upala srednjeg uha, upala mozga, upala zglobova, mišićja i živaca, razni čirovi i gnjolenja.

II. Povratna groznica (povratni tifus).

Povratni tifus je nagla prilljepčiva bolest, koju prouzrokuju klice, tako zvane Obermeirove spirile, koje se nalaze u krvi oboljelog čovjeka.

Bolest počima sa teškom groznicom, glavoboljom, te muklim bolovima u križima, zglobovima i mišićima. Toplina tijela brzo naraste na 40—41° Celzusa. Slezena je otečena, crna d'žigarića nešto povećana. Koža je bolesnika smedjo-žučkasta. Bolesnik pati od biljivanja, nema teka, silno žedja, san je jako poremećen, no bolesnik je obično pri potpunosti svijesti. Visoka toplina tijela traje obično 5 do 7 dana, zatim naglo pada, pri čemu se bolesnik silno znoj i čuti se vrlo nemoćnim. Iza ovoga nastupa okrepjujući san, tek se povraća, a bolesnik se osjeća kao preporodjen, to međutim traje pet do osam dana, a zatim slijedi drugi napad sa istim znakovima bolesti. Tako može doći i treći, no nije isključen ni četvrti, a kad i kad ni peti napadaj bolesti: no to je

vrlu rijedak slučaj, osobito dan danas, kad se povratna groznica vrlo uspješno liječi sa salvarsanom.

Kao pratilci bolesti su prehlada i upala pluća, krvarenje iz nosa, koje je često sa teškim posljedicama skopčano, upala oči, osobito šarenice oka, upala vratnih žiljeva, slezene itd. Često nastaju prilljepčive uslijed upale crijeva, isto tako može nastati i upala bubrega; pri tom je obično mokraća pomiješana sa krvlju. Isto tako trpe mišice kao i živeci od otrova, što ga prouzvadjaju Obermeirove spirile.

Ovu bolest, kao i osipni tifus, prenose od bolesnika na zdravog čovjeka u prvom redu kućna gamad kao: stjenice, uši, buhe itd. Nesređene zdravstvene prilike, rat i glad igraju pri tom važnu ulogu,

Domaće vijesti.

„Hrvat“ svojim predplatnicima. Uprava i uredništvo „Hrvata“ javlja svojim predplatnicima, da je list oblastno bio obustavljen te ih moli, da sačuvaju svoju naklonost do zgrade, kada će opet biti moguće nastaviti izdavanje „Hrvata“. Dužnici se umoljavaju, da što prije svoj dug podmire.

I s naše strane toplo preporučamo ovu molbu vrhovnog organa naše stranke. U ovim prilikama ovo je jedini način, da iskazemo naše simpatije.

Saobraćaj s Rijekom. Trgovačko-obrtnička komora na Rijeci uznastojala je bila, da se poboljša parobrodarski saobraćaj sa Dalmacijom. Pošto se je ratno ministarstvo tome uzprotivilo, prometni saobraćaj vodit će se i dalje željeznicama preko Hrvatske.

O episkopu Nikodemu Mlađu, koji je dne 2 ov. mj. preminuo u Dubrovniku u 70. godini, novine donose nekrologe, ističući njegova bogoslovna djela. Da biografski podatci budu potpuniji, treba znati i to, da je Mlađ prvu svoju izobrazbu primio u rodnom Šibeniku od ondašnjeg katoličkog biskupa Maupasa, koji je poslije postao nadbiskupom u Zadru. Kako je pak Mlađ na ovo uzvratio, pokazao je svojim bogoslovnim radnjama protiv katoličkoj crkvi.

Korizmeni propovjednici u Makarskoj. Primamo iz Makarske, da su ove korizme propovjedali u ondašnjoj Sustolnici mnp. O. Krsto Belamarić, lektor bogoslovnog tečaja, hrvatski, a mnp. o. Albert Bukić, gvardijan samostan i lektor bogoslovnog tečaja, talijanski, oba sinovi našeg Šibenika. Općinstvo je puno udijeljenja i hvale s učene i žarke riječi, kojom umni propovjednici uznosili srca vjernika.

Popis pirinča, tjestenine i pasulja. Namjesništvo u Trstu naredilo je, da se imaju popisati sve količine pirinča, tjestenine i pasulja, nalazeće se u trgovaca, magazinima i kod privatnika, ako imaju preko 500 kg.

Ponude pokvarenog brašna. Iz Trsta je stiglo ponuda oveće količine t. zv. farine galle, kukuruzovog brašna iz Italije. Namjesništvo tršćansko pak objavljuje, da je takovo brašno stiglo pokvarenom te preporuča trgovcima da ne kupuju izvana u brašnu nego u zrnju.

Grad i okolica.

Zarobljenici u Srbiji. Zemaljska pripomoćna zadruga „Crvenog križa“ za Dalmaciju javlja slijedeće ratne zarobljenike, koji se nalaze u Srbiji, a pripadnici su šibenske občine:

Vudrag Stipe iz Šibenika, kočijaš, nalazi se u Pirotu. Matic Ante, rođen 1892. u Šibeniku, težak, nalazi se u Nišu, Bukić Jerko, rođen 1893. u Šibeniku, težak, nalazi se u Nišu. Ognjenović Todor, bolničar, nalazi se u Pirotu. Zaja Jure, težak, iz Primoštena, nalazi se u Pirotu. Prtenjača Vladimir, rođen 1891. u Polači, težak, nalazi se u Nišu. Bujanović Stevan iz Šibenika umro je kao ratni zarobljenik dne 16. rujna 1914. u rezervnoj bolnici u Čacku, Konjevoda Ivan, rođen 1886. u Šibeniku, težak, nalazi se u Nišu. Ermina (?) Ljubo iz Šibenika, kočijaš, nalazi se u Pirotu. Silov Jakov, rođen 1892. u Šibeniku, težak, nalazi se u Nišu. Skroza Toma, rođen 1890. mornar, nalazi se u Nišu.

U ovim podatcima ima više netočnosti, koje se dadu u prvi mah razabirati.

† Paško Gačina. Na Veliki četvrtak preminuo je u Primošteno Paško Gačina pok. Jakova u dobi od 64. godine. Tužna vijest došla je do našeg znanja tek osam

dana poslije, i tako je ovaj čestiti starac pokopan skoro nečujno.

U svoje doba živi narodnjak, pokojnik je prigrio barjak pravaški i otvoreno ispoševao pravaška svoja načela. Intelligentan, čestit i zauzetan radio je za dobrobit svojih seljana, osobito živo se zauzimajuć u poznatoj parnici radi feuda. Zato ga je stranka birala opetovano u općinsko vijeće, a kako je bio najstariji član vijeća, to je više vijeća otvoreno pod njegovim dobim predsjedništvom i uz pametnu, čestitu njegovu riječ.

Rajsko bilo nasleđe duši vrijednog ovog rodojuba! Obitelji pak i rodbini iskreno nase saučest!

Klubu stranke prava u Šibeniku darovao je gosp. Ante Živković, glavar Rogoznice, K 4— da počasti uspomenu blagopok. Bože Poduje iz Visa, a K 4— da počasti uspomenu blagopok. Paške Gačine iz Primoštena.

Srušena obala. Mnogo i mnogo puta smo u ovom listu istakli žalostno i sramotno stanje, u komu se nalazi naša gradska obala. Niti se može više govoriti o obali, već o zapaštenom morskom žalu. Rub je uzduž cijele „obale“ od mulla do lučkog ureda porušen, nasap raznesen, a tlo se je toliko spustilo, da pri plimi more dopire do kuća. To smo već odavna opisali. Međutim se to gradsko moralo žalo upotrebljava, jer se upotrebiti mora, za pristaniste i trgovačkih i drugih brodova; upotrebljava ga se, kako se to mora činiti na žalu novosvojenog kojeg otoka u oceanu; ljudi si pomažu kako najbolje znade i mogu. Da će se žalo srušiti, da se kuće i život ljudski u pogibjelji, da je takovo pristajanje i za brodove jako pogibljivo, o svemu tomu ne vodi se računa.

Zakladi Franje Josipa I., za podporu školske djece u boju poginulih šibencana, doprinijeli su po K 2— gg. Slavimir Sinić, c. k. kot. školski nadzornik, Dušan Narančić, c. k. poglavarstvenik kancelista, Vjekoslav Gasparini, Milan Juras i Ivan Modun, kancelarijski pogl. činovnici, e da počaste uspomenu blagopokojnog Josipa Lukanovića, bivšeg poglav. kancelarijskog pomoćnika.

Prinosi „Ubožkom domu“. Da počasti uspomenu Jele ud. Miliša gosp. Juraj Cocco K 2. Da počasti uspomenu Nike Antulova gosp. Erminio Šupuk K 4, Antun Prebrenda K 2. Da počaste spomen Antuna Cosolo gg. Matia ud. Brainović K 2, Vladimir Kulić K 2, Adele Delfin K 2, Antonietta ud. Pettoello rođ. Delfin K 2, Tvrđka A. Šupuk i Sin K 5, Krste Ilijadica K 2, Giovanni Cusmich K 5, Dušan Smoljanović K 4, Niko Milin K 5, Staničić Paško K 2, Kanonik Vicko J. Skarpa K 2, Franje J. Pardini K 2, Fila Grubišić-Rovilo K 2, Dr. Ivan K. vitez Fontana K 2, Petar Škarica K 2, Marko Ilijadica-Rapo K 2, Ivan Grimani K 2, Obitelj Dušana Stazića K 2, Erminio Šupuk K 4, Mate Matačić K 2, Andrea Bianchi K 2, Pio Terzanović K 2. U počast pok. Save Dragičića gosp. Krste Ilijadica K 4.

Da počaste spomen Josipa Lukanovića gg. Krste Jadrorna K 3, Ivan Grimani K 3, Špiro Guberina K 2. Da počaste spomen Karoline Gačina rođ. Caparin gosp. Antun Ticulin K 2. Da počasti spomen Ante Rajčića u Kaštelima Ugl. Obitelj Mate Perata K 2, Ugl. Obitelj Ivana Perata K 2. Uprava svesrdno zahvaljuje dobročiniteljima.

One tri civilne osobe, koje su navodno dne 3. siječnja t. g. oko 9 sati večer u blizini „Villa Inchiostri“ bile svjedoci pri tučnjavi, koja se zbila među jednim vojnikom ratne mornarice i jednim od kopnene vojske, zamoljene su, da jave svoju adresu Zapovjedništvu Žandarske Postaje u Šibeniku ili C. K. Domobranskom Sudu u Sinju.

Za razukuživanje grada nabavila je občina veliku količinu razkuživača kojima će razkuživati gradske konale, zahode itd.

TEŽACI POZOR! Imam u zalih oveću količinu svježeg sjemena djeteline. Cijena umjerena. Preporučam se PIO TERZANOVIĆ, trgovac - Šibenik.

Kuća u sredini grada

na dva poda, sa električnom svjetlošću i vodom, i sa tri konobe, prodaje se.

Prilipat se u uredništvu lista.